

גנזי המלך

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת **ארבע נופות** 61

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"מַעוֹת לֹא יוֹכֵל לְתַקֵּן"

כמה זמן חי האדם? - רק רגע! את הרגע שעבר אבדת והרגע הבא עדין לא בא לעולם. מתוך הרצאה של הרב אמנון יצחק

אבל אם הוא איבד דקה, נקבע שהוא התאבד.

יוצא שמי שמאבד דקה - מתאבד! חשבתם פעם, כמה דקות איבדתם היום? המסקנה: כולנו מתאבדים!

הגמרא אומרת: 'אין (מעמידין) [מעמציין] את עיני הגוסס. הנוגע בו ומזיוו, הרי זה שופך דמים. שהיה רבי מאיר אומר: משל לנר שהוא מטפסף, כיון שנגע בו אדם מכבהו. כך כל המעמץ את עיני הגוסס, מעלין עליו כאילו הוא נוטל נשמתו' (מסכת אבל רבתי פרק א)

אחד גוסס! רואים שהנשמה כבר הולכת לצאת, רוצה אדם לעשות לו טובה, להקל עליו את יציאת הנשמה, בסך הכל, לסגור לו את העינים.

הגמרא קוראת לו: 'שופך דמים!' מה הוא לקח לו בעצם? דקה אחת מהחיים.

כן, דקה אחת מהחיים לקחת ליהודי הרי זה; 'שפיכות דמים'.

דקה אחת הפסדת אתה נקרא; "מתאבד".

זקן בן 100 גוסס, בשביל דקה אחת שהוא יחיה ולא יודעים מה יעשה איתה, כל ישראל מחויבים לחלל את השבת עליו. משמע שדקה אחת של חיים שוה הכל.

מה עושים עם דקה בחיים?

שואל המדרש: 'קטן, אימתי הוא בא לעולם הבא, תנא משום רבי מאיר; משעה שיענה אמן'.

אם תיגוק בן שנתיים, שלש, פעם אחת

המשך בעמ' 6 <<<

לא? ודאי מחללים! נשאלת השאלה: למה לחלל עליו שבת? הרי המשנה אומרת: שיהודי 'בן מאה זה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם' ובמקרה דגן; עוד גוסס, אז כמה נשאר לו? ואם נחלץ אותו ונגיד שהוא יחיה עוד כמה רגעים, מה יעשה עם החיים האלה? מה כבר יכול לעשות זקן בן 100,

גוסס, "מפוצץ"? ובכל זאת אומרת התורה: כל ישראל מחויבים לחלל עליו את השבת, אפילו כהן גדול ביום הכפורים שהוא לא מטמא לאביו ולאמו צריך להטמא לו. נשאלת השאלה, למה? התשובה היא: רגע בחיים חשוב מאד!.

לחידוד הענין נשאל שאלה נוספת: אם הודיעו ליהודי שהוא צריך למות בגיל 70 בריוק בשעה 12:00 בצהרים. באותו יום, בגיל 70 בשעה 11:59 הוא פחד מהפגישה עם מלאך המות ותלה את עצמו. מה הדין שלו הוא מת, או התאבד? כמוכן התאבד! מה הוא איבד? איזה חיים? סך הכל נשארה לו דקה אחרונה.

ננסה לעמוד על המשמעות של זמן בחיינו, הזמן הולך ואוזל, הימים מתקרבים לקיצם, מה אנחנו עושים בזמן?

לפני כמה זמן היה יהודי בבית חולים והודיעו לו שנשארו לו עוד שבועיים לחיות. לאחר מכן הוא צריך לעזוב את העולם הזה. כמה בכה.

שאלתי אותו: "מדוע אתה בוכה?" אמר לי: "בעוד שבועיים, מלאך המות צריך לבוא לקחת את הנשמה שלי".

אמרתי לו: "אם אתפלל בעבורך שה' יאריך ימך בשנה אחת, זה טוב בשבילך?"

אמר לי: "כן, תעשה טובה, תתפלל עלי".

אמרתי לו: "תראה, בלי נדר, אני מוכן להתפלל, אני לא יודע אם זה יתקבל ברצון, אבל אני מוכן, בתנאי שתגיד לי, מה אתה מתכוון לעשות במשך השנה?"

תראה, אם אתה מתכוון רק ללכת לעבודה, להתעייף ולבוא לנוח, תנוח מעכשיו!

אבל אם אתה מתכוון לעשות משהו עם החיים ברצינות, אז אני מוכן להתפלל".

אנשים רוצים לחיות, מתי הם נזכרים בזה? כשאומרים להם שהם הולכים למות. כשהוא חי - הוא מת למות, כשהוא הולך למות - הוא מת לחיות. התורה הקדושה מעריכה מאד חיים.

ההלכה אומרת: אם יש זקן בן מאה, גוסס, שהולך במאמץ עילאי ביום שבת קדש לתפילה האחרונה, תפילת מנחה. ובדרך נפל עליו גל של אבנים על הראש, כולו כוסה באבנים ונקבר מתחת למפולת. לא רואים, אם יש שם אדם חי, או מת. אבל יודעים שנפל אדם ונתכסה.

מה הדין: האם מחללים עליו שבת, או

שו"ת 'חברותא'

דין מוקצה בתרופות

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה.

מערכת 'חברותא' מיוחדת לגנזי המלך

שבת דף מ"ז ע"א

שאלה: יש לנו בבית אוסף נכבד של תרופות מסוגים שונים ויש בהם גם תרופות שהשמוש בהם הוא נדיר ואינו מצוי שיבואו שכנים או מכרים לבקש תרופות אלו, רצינו לברר האם יש עליהם דין מוקצה או לא.

תשובה: בדף מ"ז ע"א מסופר: שרבי התיר טלטול מחתה של לבונה ביחד עם אפרה, למרות שהאפר הוא מוקצה ופירש רבי אסי: שמדובר באופן שיש במחתה גם קרטין, שהם חתיכות לבונה הראויים להרחה שאינם מוקצה.

קושיית אבי

ותמה אבי: שהרי קרטין בביתו של רבי שהוא עשיר אין להם חשיבות ואם כן נמצא שהאפר אינו טפל לקרטין והטלטול מתייחס גם לאפר והאיך התיר רבי לטלטל את המחתה. ואין לומר שמכיון שהקרטין חשובים בבתי העניים לכן אף בבתי העשירים אינם מוקצה, שהרי מדיני טומאת בגדים אנו למדים שדברים שיש להם חשיבות לעניים בלבד אינם חשובים ככבד רק בבתי העניים והוא הדין לגבי הקרטין בטלה חשיבותם בהיותם אצל

עשירים והרי הם מוקצה בבית רבי וכיצד התיר את טלטול המחתה.

בכיר נדור

דעת הרמב"ן והר"ן (ע' חברותא הערה...) שדבר שאינו ראוי לשמוש לבעליו הרי הוא מוקצה לכל, אף אם יש בו שמוש לאחרים, כבגד שראוי לעני שנמצא בבית העשירים ולכן אשה שנדרה הנאה מככר שלה, אף על פי שלא אסרתו על כל העולם, הרי הוא מוקצה לכל, מפני שלאשה זו הוא אינו ראוי לכלום.

אבל התוס' (מ"ו: בר"ה מי יימר) כתבו: שמכיון שהככר ראוי לאכילה לאחרים, לכך אפילו לנודרת עצמה הוא אינו מוקצה, (ועיין בסוף דבריהם כאן בר"ה בגדי עניים לעניים).

דעת המגן אברהם

ה'מגן אברהם' (בסוף סימן ש"ח) הביא את דעת הרמב"ן והר"ן ודעת התוספות כמחלוקת לענין דבר שאינו ראוי לבעלים אבל הוא ראוי לאחרים, אם דינו כמוקצה או לא.

דעת החזון איש

אבל ה'חזון איש' (סימן מ"ג סק"כ) כתב שיתכן שאין מחלוקת ביניהם, אלא הדבר תלוי בהשתמשות האדם, שלהרמב"ן והר"ן מדובר באופן שאין דעתה ליתנו לאחרים ולכן דומה דין הככר לדין קרטין ובגדי עניים לעשירים,

שמכיון שכונתם לזרוק אותם לאשפה ולא ליתנם לעניים, דינם כמוקצה. ואילו בתוספות הנידון באשה שבאופן רגיל אין דעתה למנוע מאחרים את הככר, כגון אם יודמנו לה אורחים ולכן דין הככר כמוקצה.

דין תרופות

בספר 'מגילת ספר' (סימן נ') מרמה דין הככר לתרופות, שלדעת ה'חזון איש' אם מצוי שיתן תרופה זו לאחרים אינה כמוקצה לדעת כל הראשונים, אבל לדעת ה'מגן אברהם' אפילו אם מצוי שיתננה לאחרים, כל שאין לו עצמו צורך בזה הרי היא כמוקצה לדעת הרמב"ן והר"ן. ולדעת התוספות אפילו אין התרופה ראויה לו, כל שהיא ראויה לאחרים אפילו אינו מצוי שיתננה לאחרים, אינה כמוקצה, (ועי' בשמירת שבת כהלכתה פ"כ סל"ו ופ"ג ס"ד).

תפילה

'קדיש'

ה'קדיש' נאמר כנגד העתיד לבא במלחמת גוג ומגוג

נפרדת, כלומר; ומבורך לעולם הבא. אולם התוס' שם הקשו עליו מסוגית הגמרא שם ונטו מלפרש כדעת המחזור ויטרי, אלא שהכל תפילה אחת היא, שאנו מתפללים שיהא שמו הגדול מבורך לעולם. והטור הביא את שני הפירושים הללו.

- תורה בגמטריא תרי"א שהם מנין המצוות שנצטוונו בהם ע"י משה רבנו ואילו השתים הנוספים לחשבון תרי"ג המצוות, הם אותן שתי דברות ששמענו מפיו של הקב"ה בעצמו.

הרב יוסף ירושלמי מיוחד לגנזי המלך

כתב בספר שבלי הלקט: הקדיש מיוסד על העתיד, כמו שנאמר ביחזקאל (לה, כג): על ענין גוג ומגוג **וְהַתְּגַדְּלִיתִי וְהַתְּקַדְּשִׁיתִי וְנִדְעִיתִי לְעֵינֵי גוֹיִם רַבִּים וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה'.**

ואלו הן עשר האומות: **אֲהֲלֵי אֲדוּם וַיִּשְׁמַעְעָלִים מוֹאָב וְהַגְרִים: גְּבָל וְעַמּוֹן וְעַמְלָק פְּלִשְׁתַּי עַם יִשְׂבֵי צוּר: גַּם אֲשׁוּר נְלִיָּה עַמּוּם..** והמזמור הזה (תהלים פג, ז-ט) מפורש במדרש 'שוחר טוב' שהוא נאמר כלפי העתיד לבא במלחמת גוג ומגוג.

יתגדל ויתקדש

יתגדל ויתקדש וגו' יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל - כתבו הראשונים: "תיבות הללו נאמרו בלשון הקדש, כנגד י"ה דברות וכנגד י"ה המאמרות שבהם נברא העולם ולכך אנו ממשיכים לומר **בעלמא די ברא כרעותיה** ואמרו חז"ל במסכת סוטה (מ"ט): **אין העולם מתקיים אלא אסדורא דקדושתא ואיהא שמיה רבא דבתר אגדתא,** (וכבר הובא לעיל, שהם גם כנגד י"ה אומות).

ולמה נאמרו תיבות יתגדל ויתקדש בפני עצמם (שהרי אח"כ כתוב שמי' רבא וכו') ואינם נאמרות ברציפות יחד עם שאר לשונות השבחה? לפי שהם כנגד שתי הדברות הראשונות שדבר הקב"ה בכבודו ובעצמו, הלא הם: **אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים** ו"לא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי" וכמו שביארו חז"ל על הפסוק: **תוֹרָה צַדִּיק לְנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה קַהֲלַת יַעֲקֹב**

בענגלא ובזמן קריבי

בספר פניני תפילה הביא לפרש תיבות אלו בשם הגר"א (אדר"א דברים לב, לה) באופן זה: **בענגלא** היינו במהרה. שאנו מתפללים שהקב"ה ימהר להביא את הגאולה. ו'בזמן קריבי' היינו שוגם הגאולה עצמה תושלם בזמן קרוב, שהרי תהליך הגאולה כולל בתוכו כמה ענינים, כמו; תחית המתים ומלחמת גוג ומגוג ותפילתינו שהכל יהיה בזמן קרוב זה אחר זה ובמהרה.

יהא שמיה רבא מבורך לעולם

התוס' בברכות (ג.) מביאין דברי המחזור ויטרי: שזו תפלה שאנו מתפללין שיתמלא שמו של הקב"ה, כמו שנאמר: **יְיָאֵמֵר כִּי יָד עַל כַּס קַה מְלַחְמָה לְה' בְּעַמְלָק מִדֵּר דֵּר,** שכביכול לא יהא שמו של הקב"ה שלם (כלומר שנאמר **קה** שהוא מחצית משמו של הקב"ה) ולא יהא כסאו שלם (כלומר שנאמר **כס** ולא כסא) עד שימחה זרעו של עמלק.

ופירושו כן: **יהא שמיה** היינו שם **קה, דרבנא משה בר מיימון** אשר האיר עיניהם בתורה והעמידן בקרן אורה ובטל מהן גזרות קשות וכובד המס, כי היו בטיט חוצות מרמס ומעליהם עול הגלות הרים ויהלו מעט ממשא מלך ושרים. ■

יתברך וישתבח

בספר אליהו רבה (או"ח, נו) הביא בשם רבינו הראב"ן (סימן יב) שתיקנו בקדיש ט"ו לשונות של שבח, כגון: **יתגדל ויתקדש וימלך ויתברך וכו'** עד **ויתהלל שירתא ותשבחתא ונחמתא,** כנגד ט"ו 'שיר המעלות' וכן **בישתבח** יש ט"ו שבחות וכן **באמת ויצייב** יש ט"ו וי"ן עד **טוב ויפה** (אבל תיבת **אמת** אינה מן המנין, כי נחשבת למעלה **אלקיים אמת**) והוסיף האליהו רבא: שנראה שמנין זה מכוון כנגד שם של **קה**. דבר מענין לציין, את לשון הרמב"ן באגרתו לחכמי צרפת בתאור גדולתו ומעלתו של רבינו הרמב"ם, כתב, הנני מעיד עלי לפני רבותי שמים וארץ, כי שמענו ממגיד אמת, שבכל ארצות מלכות תימן קהלות רבות עוסקות בתורה ובמצוות לשמן, היו מזכירים שם הרב בכל קדיש **בחייוכו וביומיוכו ובחיי דרבנא משה בר מיימון** אשר האיר עיניהם בתורה והעמידן בקרן אורה ובטל מהן גזרות קשות וכובד המס, כי היו בטיט חוצות מרמס ומעליהם עול הגלות הרים ויהלו מעט ממשא מלך ושרים. ■

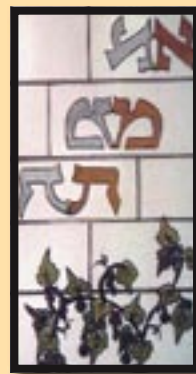
עלי הגיון

מתי לא אמר משה אמת?

חידה: פסוק המתחיל ומסתיים באותן שלש מלים

בעל ה'תניא' ישב פעם עם אחד מגדולי ישראל ודברו ביניהם בדברי תורה. שאל אותו גדול בישראל: היכן מצאנו בתורה פסוק המתחיל ומסתיים באותן שלש מילים? אמר לו בעל ה'תניא': **"מדובר בפסוק שבו**

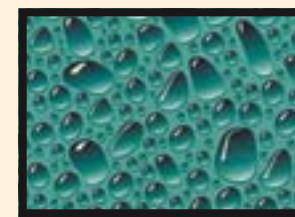
משה רבנו, לא אמר אמת". הפסוק הוא, הפסוק המסיים את פרשתינו (במדבר ט"ו, מ"א): **"אני ד' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים... אני ד' אלקיכם"** והפסוק לא מסתיים במילה **'אמת'**! ■

ברכת על נטילת ידיים של שחרית

דבר יום ביומו

הרב יוסף הלפרין מיוחד לגנזי המלך

ד' סק"ד ובה"ל ד"ה אפילו)

ברכת אשר יצר ואלהי נשמה **א.** נכון להזהר להסמיך ברכת 'אלקי נשמה', 'לאשר יצר', שתהא ברכה הסמוכה לחברתה. (סימן ו' ס"ק י"ב)

ב. יש להפסיק בין 'אלוקי' - ל'נשמה'. (סימן מ"ו סק"ג). ■

יותר טוב שיברך על נט"י סמוך לתפילה אחר שיעשה צרכיו פעם שניה, או יטיל מים וישפשף. וכן דעת הגר"א. ויסדר אז, גם שאר ברכות השחר. (סימן

הרוצה להסתלק מן הספקות, לא יברך על נט"י, אלא, אחר שיערה מים על ידיו ג' פעמים, יעשה צרכיו ויטול ידיו פעם שנית ויברך על נט"י ואשר יצר, וטוב שיסדר אז גם שאר ברכות השחר. ואם עושה הפסק גדול בין נטילה שניה לתפלה,

פרשת שלח לך

וְעַלֵינוּ אֵל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר ד' כִּי חָטְאנוּ

לאחר שעושים עבירה ויצר הרע עוזב אותנו רואה האדם שהכל לא היה, אלא מקסם שוא

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיחד לגנזי המלך

לְמַטָּה יוֹסֵף לְמַטָּה מְנַשֶּׁה גְדִי בֶן סוֹסִי (במדבר י"ג, י"א)

סיפר הגר"ר קרלנשטיין בשם ה'סטרייפלער' הקדוש, שהתלונן שהיום אין 'מגידי' כמו שהיו פעם... לפנים היו המגידי מסתובבים ונותנים דרשות ומוסיפים יראת שמים בקהל וסיפר שבהיותו ילד אמו שלחה אותו לשמוע את אחד המגידי.

וכך אמר אותו מגיד: כתוב: **לְמַטָּה יוֹסֵף לְמַטָּה מְנַשֶּׁה** והכונה שהורידו למטה את הנשמה כדי לאסוף מצוות וללמוד תורה. כלומר: למטה - כאן בארץ, התפקיד 'יוסף'; אך כשהאדם מגיע למטה, הוא שוכח הכל! **לְמַטָּה מְנַשֶּׁה**, שכתוב: **נִשְׁנִי אֱלֹקִים**: כאן אפשר ל'בזבז' את הזמן ועוד 'מרעין' בישין... 'נו, גדי, תגידי: אתה לא סוס!'

דוד המלך אומר (תהילים ל"ב, ח' - ט'): **אֲשַׁכִּילָךְ וְאוֹרֶךְ כְּדָרְךָ וְזֵי תִלְךָ אֵינִי עֹלֶיךָ.. אֵל תִּהְיֶה כְּסוֹס כְּפָרָד אֵין הִבִּין..** אומר הגר"ר קרלנשטיין שליט"א: **אֲשַׁכִּילָךְ** - דוד המלך מחלק שכל, מי לא רוצה לקבל?! כולם עומדים בתור. **וְאוֹרֶךְ כְּדָרְךָ וְזֵי תִלְךָ** אני נותן לך הוראה - דרך בחיים: **אֵינִי עֹלֶיךָ עֵינִי** - אני נותן לך עצה, ממש 'עיניים'! ומהי העצה? **אֵל תִּהְיֶה כְּסוֹס כְּפָרָד**.

מה הכונה בעצה הזאת? סוס אחד הגיע בקיץ לשוק 'מחנה יהודה' וראה את כל הפירות, על שלל הצבעים והריחות. ניגש אחד המוכרים אל הסוס ואמר לו: 'רו, סוס, במה נוכל לעזור לך?!' **"באתי לאכול"**, אומר הסוס. **"הדוכנים מלאים מכל טוב - תבחר!"**

טועם הסוס ממגוון הפירות, מעווה את פיו ואומר: 'סם המות אתם נותנים לי!' 'רו, סוס, אולי תאמר לנו מה אתה מעדיף?' **"קש' הרבה קש!"** צוהל הסוס.

אומר דוד המלך: ליהודי יש תרי"ג מצוות. יש לו תורה ומעשים טובים, בסה"כ חיים טובים! אבל עדין חסר לו משהו בחיים... קצת "אקשן"; כסף... לבלות...
אומר דוד המלך: האם אתה לא סוס?! יש לך את הדברים הכי טובים (=תורה, מצוות ומעשים טובים) ואתה רוצה קש?!...

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בֶּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ (במדבר י"ג, ט"ז)

בתרגום יהונתן מבואר; כשמשא ראה את ענותנותו של יהושע, הוא הוסיף לו '...'
ומה הקשר בין הענוה לבין הוספת האות 'ו'?

הסברים רבים נאמרו בענין זה ונביא כאן שנים מהם:
1. אומרת הגמרא (חגיגה ד'): **ר'ב ביבי בר אבי - היה מלאך המות בא אליו לפעמים. באחת הפעמים שמע שמלאך המות אמר לשלוחו שיביא את נשמת מרים הספרית. חזר השליח והביא את נשמת מרים שומרת התינוקות.**

שואלת הגמרא: **מה עושים עם השנים שנשארו לה לחיות, הלא היא מתה טרם זמנה?!**

אומרת הגמרא: **'אם יש תלמיד חכם והוא גם מעביר על מידותיו - הוא מקבל את השנים הללו.'**

משה עשה חשבון, שכיון שיהושע עניו, הוא יקבל אריכות ימים משארית שנותיהם של המרגלים עצמם, אלא שצריך לדאוג שלא יתקלקל מהם, לכן הוא נתן לו רק את הברכה שד' יושיע אותו מעצת המרגלים. יהושע עומד לקבל את השנים של המרגלים, כפי שלמדנו לעיל ממסכת חגיגה ויש חשש שתוספת השנים הללו, שהתקבלו מאנשים בעלי מחלוקת, ישפיעו לא-טוב עליו, לכן, אומר משה, שד' יושיע אותו מעצת מרגלים ואין הכונה כעת, אלא ברבות הימים, כשהוא

יחיה מהשנים שלהם. כך מסביר ה'חתם סופר'.
2. הסבר נוסף, אף הוא של ה'חתם סופר': באמת ליהושע קראו כך מאז הברית. הכונה שד' יושיע אותו ויהיה לו עזר מהשם. לאחר מכן ראו שהוא צדיק גדול ולכאורה הוא לא צריך סיוע מיוחד, אז הורידו לו את האות 'ו'.
אבל משה רבנו ראה שכאן עלולה להיות טרגדיה והמרגלים הללו יכולים להטות אותו אחריהם, לכן צריך להוסיף לו שוב את ה'ו', אלא שיהושע היה עלול להפגע מכך: ראה משה את הענותנות שלו והבין שלא יפגע מכך.

וְשֵׁם רְאִינוּ אֶת הַנְּפִילִים בְּנֵי עֲנָק מֵן הַנְּפִילִים וְנָהִי כְּעֵינֵינוּ כַּחֲבָיִים (במדבר י"ג, ג')

חז"ל במדרש המובא ב'הדר זקנים' מבעלי התוספות, מספרים; שהמרגלים פחדו מהענקים והתחבאו במערה. לפתע שמעו צעדים והמערה התרוממה! התברר שהם התחבאו בקליפת רימון וברגע שבת הענק הרימה את הקליפה כדי להטילה לפח, הם נפלו.
ואומר הגר"ח קנייבסקי שליט"א: **"וְשֵׁם רְאִינוּ אֶת הַנְּפִילִים"**. אלו נפילים? **"בְּנֵי עֲנָק"**, כלומר: את הבת שלהם. מאיפה ראינו אותה? מ'הַנְּפִילִים'. כשנפלנו!

וְיְהוֹשֻׁעַ... וְכָלכָּב... מִן הַתָּרִים אֶת הָאָרֶץ קָרְעוּ בְּגִדֵיהֶם (במדבר י"ד ו')

האם עד עתה לא ידעו שיהושע וכלב היו מהמרגלים, הלא התורה כבר ציינה אותם מקודם בשמותיהם?

אומר הגאון הרב זלמן סורוצקין זצ"ל: אם לא היו אומרים לנו מי היו אלו שקרעו בגדיהם היינו חושבים שעשרת המרגלים עשו זאת. מדוע? כי הם ספרו שיש שם ענקים והיו חזרוי פחד ממה שראו עיניהם ולכן אך טבעי הוא שיקרעו בגדיהם בהמשך לבכיים! אך יהושע

וכלב, שאמרו שהכל בסדר, מדוע שיקרעו בגדיהם?!

התשובה היא; שיהושע וכלב רואים את החרבן שיגרם כתוצאה ממעשי המרגלים ולכן טובת העם האמיתית לנגד עיניהם והם קורעים את הבגדים, בעוד עשרת המרגלים ש'דואגים' ל'טובת' העם - בוכים על 'מצב העם': איך העם יכבוש את הארץ מידי הענקים הללו? אבל על הבגדים האישיים שלהם חבל... הם לא קורעים את הבגדים!

ולכן הפשט הוא שיהושע וכלב **"מֵן הַתָּרִים אֶת הָאָרֶץ" - "קָרְעוּ בְּגִדֵיהֶם"**, כלומר מאותם עשרת המרגלים, מאותם שגורמים להרס - מהם, הם קרעו את בגדיהם.

וְהִמַּתָּה אֶת הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד (במדבר י"ד, ט"ו)

אומר הרמב"ם (בהלכות תשובה פרק ג'): בשעה ששוקלים עונותיו של אדם על זכויותיו אין מחשבים עליו עון שחטא בו ראשון ולא שני, אלא משלישי ואילך.

אם נמצאו עונותיו מרובים מזכויותיו - מצטרפים גם שני העונות הראשונות ודנים אותו על הכל ביחד!

ואם נמצאו זכויותיו כנגד עונותיו, אשר מעון שלישי ואילך יותר - אזי מעבירים כל עונותיו ראשון - ראשון.

אומר הרמב"ם שהדברים אמורים ביחיד, אבל בצבור תולים להם עון ראשון, שני ושלישי, שנאמר: **"עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אֲרֻבַּעַה לֹא אֲשִׁיכְנוּ"** (עמוס ב' ו'). ז"א: בצבור רק מעון רביעי ואילך מחשבים. וביחיד - מהשלישי.

בפרשת קרח כתוב: **וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיַּפֵּל עַל פְּנָיו** (במדבר ט"ז, ד') אומר רש"י: **"וַיַּפֵּל עַל פְּנָיו"** (תנחומא מ"ד) 'מפני המחלוקת, שכבר זה בידם סירחון רביעי: חטאו בעגל (שמות ל"ב) - ויחל משה; במתאוננים (במדבר י"א) - ויתפלל משה; במרגלים (שם י"ד) - ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים; במחלוקתו של קרח - נתרשלו ידיו. משל לבן מלך ססרח'

חטא המרגלים היה חטא מספר שלש. אומר משה לד': אם עכשיו אתה מכלה אותם, משמע שאתה דן אותם כמו

יחיד ולא כמו רבים! והרי בצבור רק מעון רביעי נפקדים - **וְהִמַּתָּה אֶת הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד**? והלא הם צבור ולא יחיד?!

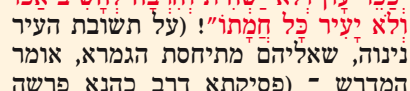

"מִבְּלַתִּי יִכְלַת ד' לְהִבְיֵא אֶת הָעָם הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ" (י"ד, ט"ז)

למה אומר משה שיהיה חלול ד' אם אכן ימית אותם במדבר כולם כאחד?! הלא הגוים ידעו שעם ישראל עשה את העגל? הגוים גם יודעים שהם עשו תשובה ויאמרו שאמנם עשו תשובה, אבל זה היה רק בפה ואילו בלבם היו רחוקים מכך ולכן השמיד אותם.

אומרת הגמרא (תענית ט"ז): אם עושים תשובה בפה ולא בלב - דבר זה אינו מועיל ביחיד, אבל בצבור זה מועיל, ככתוב (תהילים ע"ח, ל"ו-ל"ז): **"וַיִּפְתְּחוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יִכְבְּרוּ לוֹ וְלִבָּם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ.."** ואעפ"כ (שם, ל"ח): **"וְהוֹאֵ רַחוּם יִכְפֹּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחִית וְהִרְבֵּה לְהַשִּׁיב אָפוּ וְלֹא יַעֲרֵר כָּל חַמְתּוֹ"**! (על תשובת העיר נינוה, שאליהם מתיחסת הגמרא, אומר המדרש - (פסיקתא דרב כהנא פרשה כ"ה): **תשובה של רמיות עשו אנשי נינוה!** ואו יתכן שכן יהיה חלול ד'.

כי אם בכל זאת ד' יהרוג אותם, כי לא עשו תשובה כראוי, יוצא שד' נותן להם דין של יחיד! **וְהִמַּתָּה אֶת הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד**?! כך אומר ה'חתם סופר'.

ב'שלחן ערוך' כתוב (סימן תק"פ): שהמרגלים מתו בי"ז באלול. המרגלים חזרו למחנה בח' באב, בט' באב היתה הבכיה ומיד קבלו העונש ונשתרבה לשונם ומתו בי"ז באלול. יוצא שעברו ארבעים יום - יום כנגד יום. כך מסביר ה'חתם סופר'.

"וְעַבְדִּי כָלֵב עִקֵּב הִיתָה רוּחַ אַחֲרַת עַמּוֹ וַיִּמְלֵא אַחֲרָי וְהִבִּיאֲתִי אֶל הָאָרֶץ" (במדבר י"ד, כ"ד)

מדוע יהושע אינו מוזכר והלא גם יהושע לא עשה לעצת המרגלים?!

אומר הגאון הרב זלמן סורוצקין: לא רק כשעושים מצוה מקבלים שכר, אלא גם אם שנים עשו את אותה מצוה ואחד הקדים את חברו, השכר שלו בהתאם!

אמנם גם יהושע בכה לאחר מכן, אבל מי היה הראשון? כלב, שנאמר **"וַיְהִי כָלֵב אֶת הָעָם אֶל מֹשֶׁה"**. אמנם ליהושע היתה סבה שלא לעשות זאת, שלא יאמרו שהוא מחפש כבוד ועם כל זה היה עליו למחות על כבוד רבו וכיון שיהושע לא עשה זאת מיד, אלא רק לאחר מכן, מדגישה התורה, רק את כלב. וכן הדבר בפסוק ל': **"כִּי אִם כָּלֵב בֶּן יִפְנֶה וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן"** - מזכירים את כלב לפני יהושע, למרות שיהושע היה יותר חשוב מכלב, אך כיון שהיה הראשון לעשות את המצוה, הוא מוזכר ראשון!

ומספר הגאון הרב זלמן סורוצקין על גדול אחד שנפטר ובא אל אחד מתלמידיו בחלום ואמר לו שראה צדיק אחד יושב על פתח גן עדן ולא נכנס פנימה. שאל אותו מדוע אינו נכנס? ענה לו הצדיק, שלפי שהיה רגיל להחליף בגדים לכבוד שבת רק בשבת בבקר ולא בערב שבת, לכן קבל עונש, שבליל שבת אסור לו להכנס לגן עדן!

רואים שלא רק על קיום המצוה מקבלים שכר, אלא גם על הזריזות שבעשיית המצוה!

"וַיִּמְתּוּ... מוֹצָאֵי דַבַּת הָאָרֶץ רָעָה בְּמַגְפָּה לְפָנָי ד' " (י"ד, ל"ז)

אומר רש"י: **בְּמַגְפָּה לְפָנָי ד' - באותה מיתה ההגונה להם - מידה כנגד מידה. הם חטאו בלשון ונשתרבו לשונם עד טבורם ותולעים יוצאים מלשונם ובאין לתוך טבורם. לכך נא' בְּמַגְפָּה...'**

כתוב בתורה שמיד לאחר מכן חזרו ישראל בתשובה, כלומר: באותו היום שקבלו את עונשם חזרו בתשובה.

ב'שלחן ערוך' כתוב (סימן תק"פ): שהמרגלים מתו בי"ז באלול.

המרגלים חזרו למחנה בח' באב, בט' באב היתה הבכיה ומיד קבלו העונש ונשתרבה לשונם ומתו בי"ז באלול. יוצא שעברו ארבעים יום - יום כנגד יום. כך מסביר ה'חתם סופר'.

"מעות לא יוכל לתקן"

>>> המשך מעמ' 1

בחיים שלו ענה אמן ונפטר, זכה לעולם הבא - כאמן אחר! כמה זמן לוקח להגיד אמן? פחות מרגע ואפשר לקנות עולם הבא.

צריך להעריך את החיים, כמוכא בחז"ל: 'תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר: תינוק בן יומו חי, מחללין עליו את השבת. דוד מלך ישראל מת, אין מחללין עליו את השבת. תינוק בן יומו חי, מחללין עליו את השבת, אמרה תורה: חלל עליו שבת אחד כדי שישמור שבתות הרבה. דוד מלך ישראל מת, אין מחללין עליו, כיון שמת אדם, בטל מן המצות. והיינו; דאמר רבי יוחנן: 'במתים חפשי' כיון שמת אדם, נעשה חפשי מן המצות. (מסכת שבת דף קנא:)

בשביל מה באנו לעולם הזה? רק בשביל עולם הבא. הרי כולנו בדרך החוזה, אז אם אנחנו יכולים לקנות עולם הבא, ברגע, למה לבזבז רגעים יקרים כל כך?

להמחיש את הענין, נביא מה שכתב מרן החיד"א: ראיתי ספר חיי יהודה בכ"י להרב מהר"ר יהודה אריה ממודינא, שכתב שם.. שהוא בתחלה לא היה מאמין בגלגול.

ויקר מקרה; ששכנתו ילדה בן וכמעט בתוך חרש ללידתו חלה הילד בחלאים קשים שונים ולסוף ששה חדשים ללידתו הגיע קצו והיה גוסס. ושכנתו קראה להרב הנוכח שיאמר פסוקים ודברי תורה בצאת נפשו, כמנהג המורים באיטליא. והוא הלך וראה, הילד מצטמק ורע, הוא גוסס. וקרא איזה מזמורים והילד פתח עיניו ואמר 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד' ויצאה נשמתו ב'אחד'. והוא פלא! ומהיום ההוא והלאה האמין בגלגול כי עין בעין ראה ילד בן ששה חדשים חולה תדיר, מצטמק ורע והוא אומר כגדול, בבטוי שפתים, פרשת 'שמע' כלו בקול רם. (שם הגדולים - חלק גדולים - מערכת י אות יד)

אנשים אומרים אחד לשני: חכה רגע, תכף אני אדבר איתך. רגע, אני כבר מתפנה.

האדם מחלק רגעים חפשי, חפשי. אנשים לא מבינים מה זה חיים. יש חושבים שאדם מת בן 70. בן 80.

שלמה המלך אומר: לא! 'יונים המות מיום הנולדו' - אתה חושב שאדם מת בן 70? טעות!

אדם מת מיום שנולד עבר יום - מת יום. עברה שנה - מתה שנה.

גניח ששואלים אדם בן 37 - בן כמה אתה? צריך להשיב בן 37 שנה - מת! מה זה חי? אדם קבל 86,400 רגעים ביום לחיות. אמנם 'מי שנותני כהם שבעים שנה' אבל זה מחולק לרגעים ומתמעט בכל רגע ורגע.

לדוגמא: אתה נמצא ברגע הזה, מה עם הרגע שעבר? מת. מה עם הרגע הבא? עוד לא בא. אז כמה אתה חי? רגע!

החיים הם רק רגע, אם אתה לא מנצל את הרגע, הלך הכל. מרגע שאדם נולד, עד הרגע האחרון, הוא למעשה בתהליך גסיסה קבוע.

ואנשים שוכחים שצריכים לצאת מהעולם הזה, ממש שוכחים! הזוהר הקדוש אומר שאדם מתהלך בעולם הזה וחושב שהוא יחיה אלפי דורות. לא דור, לא שנים, אלפי דורות.

אדם חי בדמיונות שהוא יעשה כך ויצליח כך וישג כך וכך. כל החיים שלו דמיונות. הוא עושה יציקות בטון, גינה, ממטרה, מכסחה, טפטפות, בגדים, נסיעות, מאכלים, טיולים, חי, נוסע, חוזר, הלך! אתה בתהליך גסיסה, כל יום שעובר, מת, לא יחזור, אתה מתאבד בכל רגע, זכור! רגע שעבר ולא ניצלת אותו, לא יחזור עולמית.

על זה אומר שלמה המלך ע"ה: 'מענות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות'. איבדת תפילת מנחה אחת בעולם הזה, לא תמצא אותה בעולם הבא, חסרון - לא יוכל להמנות במנין המצות, מצוה אחת הפסדת - איבדת. תעשה אחת אחרת, זה שייך לרגע החדש, אבל את הרגע הקודם קברת.

'יש קונה עולמו בשעה אחת'. יהודי, יכול ברגע אחד, לקנות עולם הבא. אדם חטא ועבר על כל העבירות שבתורה, רחמנא ליצלן וכפר בעיקר ח"ו ובאחרונה שב בתשובה, הקב"ה מקבל אותו לעולם הבא, הוא זוכה לגן עדן ויש לו חלק לחיי עולם הבא.

ומהי התשובה? 'כי קרוב אליה תִּקְרָב מְאֹד בְּפִיָּה וּבְלִבְכֶּךָ לַעֲשׂוֹת'.

בפיה - זה בטוי דברים. להגיד: 'אנא ה', חטאתי, עויתי, פשעתי ועברתי עבירות אלו ואלו' ואם לא יודע למנות את פשעיו, אומר מא' עד ת' כמו שכתוב

בסדור; אשמנו בגדנו... זה וידוי דברים. ובלבדך - הרטה, על מה שעשה. לעשותו - להמנע מעבירות מהיום ולהבא לא לעבור עבירות. ברגע זה קנה את עולמו. אדם שזכה להתחרט על העבר, לקבל על עצמו לעתיד ואמר וידוי דברים, הרי זה בעל תשובה גמור וכל העבר שלו נמחק לו והוא ושלא יחזור לעבירות. אפשר לצאת ברגע אחד מאפילה לאורה!

נסיים במעשה: מספרים על רבי איזיק מקראקא שהיה חסיד ועני גדול ופעם חלם שנסע לפראג, וקרוב לחצר המלך, יש גשר ואם יחפור מתחת הגשר מעט, שם ימצא מטמון גדול השיך לו. הצדיק הקין משנתו ואמר: 'נחלמות השוא יִדְבְּרוּ' ואמר בלבו אם הקדוש ברוך הוא רוצה לתת לי, ישלח לי לכאן. בלילה השני שוב פעם אמרו לו בחלום ולא שם לב על-זה. כיון שהגיע הלילה השלישי לא רצה לישון התחיל ללמוד בחשק והנה בעל החלומות בא ואמר לו: 'כבר אמרנו לך שתסע לפראג, קרוב לפלטיין של המלך יש גשר ותחת הגשר תחפור קצת ותמצא מטמון', ורבי איזיק הצדיק לא היתה לו ברירה ונסע.

כשהגיע למקום ראה את הגשר מרחוק, אבל שם ראה מחנה צבאי סביב הגשר וראה שאי אפשר לו, קם והלך לבית-הכנסת וישב ללמוד. יום השני שוב פעם, קם והלך לגשר והתבונן על מחנה הצבא איך אפשר להכנס ופתאם קצין הצבא נגש אצלו ואמר לו: 'יהודי, ראיתי אותך גם אתמול גם היום, תגיד לי את האמת, מה אתה מחפש כאן?' רבי איזיק הצדיק שאינו יודע לשקר, היה מוכרח לדבר את האמת. הקצין צחק עליו וחשב שה דברים בטלים. אמר לו: 'זקן כמוך, איך אתה מאמין בחלומות כאלה, הטרחת את עצמך ועשית לך הוצאות, על חלומות של שוא?'

אמר לו הקצין: 'גם אני חלמתי. אמרו לי שאלך לקראקא, שם יש יהודי ושמו רבי איזיק, בכיתו יש לו תנור, אם אני אחפור תחת התנור, אמצא המון דינרי זהב וכי אתה חושב שאסע לשם', כששמע רבי איזיק מלים אלה, שמח שמחה גדולה שאין כמוה, הבין ששלחו לו מהשמים כדי שישמע מפי הערל ההוא, שהדבר נכון. לך תכף נסע לביתו הרים את התנור, לא הספיק לחפור הרבה, אמר: 'יגעת ולא מצאת אל תאמין', ומצא את כל מה שהודיעוהו משמים תחת אפו. ונתקיים בו; 'כי קרוב אליה תִּקְרָב מְאֹד'.

אותו הדבר בענין העושר הרוחני. שאם רוצה אדם לתקן מעשיו.. קרוב אליו הדבר, מאד מאד. ■

מתחבר'ים...

עם הרב

אמנון יצחק שליט"א

ביום רביעי 29/06/05 השערים יפתחו ב-20:00 תחילת התוכנית ב-20:30

באולמי מלכיאל רח' ההסתדרות 23 שדרות

הערב בחסות אגודת "שלום אחי משכנות הרועים" ולע"ז אברהם בן מסעודה, ויצחק בן עליה ז"ל דמי בניסה 15 ש"ח לכיסוי הוצאות

כל הזכויות שמורות לארגון "שופר" הערב מאובטח

WWW.SHOFAR.NET

בס"ד
אל"ך יהודי יקר פונים אנו: "החלף חושים!"

לאור המצב וריבוי הגזירות הקשות לאחרונה בפרט בארה"ק הוחלט בארגון "אור אשר" לאסוף כמה שיותר יהודים כדי לפתוח באמירת תהילים למען הכלל, בכותל המערבי במניין, יום יום, שעה שעה בכל שעה משעות היום תמורת תשלום מצדידנו לפי שעות (מתוך מטרה להגיע ל-24 שעות ביממה תלוי בתרומות). לזכות הציבור ועם ישראל שנוכה לישועה הן בגשמיות הן ברוחניות, להצלחת הכלל והפרט, להגן בפני הפורעניות, ולהציל מן הפגעים הרעים, ולדחות את הגזרות הקשות, והמקרים הקשים, המתרגשים לבא לעולם, על הכלל או על הפרט.

אנו קוראים בזאת לכל יהודי ויהודי להצטרף למען כלל ישראל הן באמירת התהלים בכותל המערבי, והן בתרומה למען החזקת המפעל הגדול הזה שבא לזכות את כל כלל ישראל - כולם, זכות החזקת המפעל יכולה להתרם לעילוי נשמת מי מקרוביך או מידידך. לרפואה או להצלחה בכל הענינים, כמו שידוע שעל ידי אמירת התהילים באים הרבה הצלות לעולם. זכותך באמירת התהילים, למען הכלל, וזכות החזקת המפעל תעמוד לך ולזרעכם לדורותיכם עד עולם. אכי"ר

תרומות ניתן להפקיד לבנק לאומי (10 סניף שער העיר י-ם מס' 904) מס' חשבון 702297/40 עבור "אור אשר".

דבר פרטים נוספים, לתרומות וברורים ניתן לפנות ל-052-5973573

נ.ב. דרושה עזרה רבה בהקמת המפעל הקדוש הזה, כל מי שנשאו לבו להתנדב בעזרה מוזמן להתקשר למספר הנ"ל

זכרון עולם

המעוניין לתרום להפצת גליונות 'גנזי המלך' הבאים לעילי נשמה, ליום זכרון או להצלחתו: יתקשר לטל': 03-6762226 למחלקת 'גנזי המלך' גליון זה 'גנזי המלך' מוקדש לעילוי נשמתם של הנפטרים המצוינים כאן this booklet is sponsored for the memory of:

ג'יובני אמתי בן קרלא לזכות לחזור בתשובה שלמה Giovanni Amati ben Carla	יהודית חכמון בת גמילה ובנותיה לפרנסה וחיים טובים Jeudit Hakmun bat Gamila and her daughters	אזורה נחום בן ג'מא ומשפחתו להצלחה ופרנסה טובה Azura Nahum and his family	ג'יאני מוסכתי בן כוסטנצא שיזכו כל עם ישראל לברכה שלמה Gianni Moscati ben Costanza
אילן חי רבש בן ג'לסומינה ושותפו סימו נאזי נעמן בן לאורא - לפרנסה טובה Ilan Hai Devash ben Gelsomina and his associate Simo Nesi Naaman ben Laura	דב חיים רבש בן מיכול מינא לפרנסה טובה ולבנות בית כשר ונאמן Dov Haiim Devash ben Micol Mina	מרטינה די קסטרו בת סבריינה לרפואה שלמה Martina Di Castro bat Sabrina	אדי מסיקה בן ג'יוליה לזיווג הגון כדי לבנות בית כשר בישראל Eddy Messica ben Giulia
סטפנו קלאו בן פראנקה לפרנסה טובה וחיים טובים למשפחתו Stefano Calo' ben Franca	יוסף קלוסקי בן אברהם ואשתו דניאלה בת ג'יוליה לזכות בבן זכר Yosef Calosky ben Avraham and his wife Daniela bat Giulia	השותפים : לאונה סונינו בן ג'יוליה - אלדו אמתי בן אוג'ניו - אדורדו ספדיה בן אמליה לחיים טובים Leone Sonnino ben Giulia Aldo Amati ben Eugenio Eduardo Safdie ben Emilia	דוד אידורד פרלון בן רינה ומשפחתו לרפואה ופרנסה טובה David Eduard Fadlun ben Rina and his family
יעקב ג'קומו טראגיניה בן אסתר לעלוי נשמתו Yaakov Giacomo Terracina ben Ester	דינה סרור בת מסעודה ובנו משה בנורו בן דינה - לעלוי נשמתם Dina Seror bat Mesauda and his son Moshe Bendaud ben Dina	ונדא פוג'אטו בת אלאונורה לעלוי נשמתה Wanda Poggetto bat Eleonora	אנריכו אהרון מג'אר בן רוזא לעלוי נשמתו Enrico Aaron Magiar ben Rosa
מברך נחום בן מיסה ואשתו ג'מא בלולו בת ג'ורא - לעלוי נשמתם Mevorach Nahum ben Misa and his wife Gemma Bellulu bat Giora	נואמי ג'רבי בת מרים לעלוי נשמתה Noemi Djerbi bat Miriam		

הופעת משאית הפלאים

יום שני 20.6.05 מול רחבת 'שפע שוק' אלעד בשעה 19:30

יום רביעי 22.6.05 משכנות 32 אצל ציון רצון פרדס חנה בשעה 19:30

ניתן להזמין את משאית הפלאים לפרטים טל' 050-2040325 שפריז

אבריאל
יש טעם!

טעם נפלא!

100% סויה אורגנית!

פולוי סויה לא מהונדסים!
(אכן הטעם הנפלא)

רק 1.4% שומן!

יש יתרונות
אמסקה סויה
של טעמן:

הכשר מהודר!

